

نشست رهبران ناتو از دریچه نگاه کاریکاتورست‌ها

دهند. از آنجا که کاریکاتورست‌ها هر یک از زاویه دید و نوع نگاه خاص خود به این نشست و مباحث و مسائل مختلف مطرح شده در آن توجه نشان داده‌اند، در اینجا کوشیده‌ایم تا به برخی از مهم‌ترین محورهای ارائه شده در آثار آنها بپردازیم.

کشور لیتوانی یکی از همان موضوعاتی بود که برگزاری آن در طی هفته جاری مورد توجه کاریکاتورست‌ها و طنازان عرصه سیاست قرار گرفته و آنها را بر آن داشت تا بسیاری از مباحث مطرح شده در این اجلاس را با زبان هنر و طنز و البته با بی‌پروایی مرسوم آن تلفیق کرده و انعکاس

کنونی نیز کاریکاتورها و طنزهای سیاسی و اجتماعی از جایگاه ویژه‌ای در میان مردم برخوردار هستند، به ویژه اینکه بسیاری اوقات می‌توانند وارد حوزه‌های ممنوعه‌ای شوند که شاید در زبان معمولی سیاست نتوان با چنین صراحت و بی‌پروایی به آن پرداخت. نشست دو روزه رهبران ناتو در

ملال آور برای برخی به نظر برسد، وقتی با هنر نقاشی و طنز تلغیق می‌شود، آنقدر جذابیت پیدامی کند که حتی برای غیرسیاسی‌ترین افراد هم قابلیت توجه و پیگیری پیدامی کند. دقیقاً به همین دلیل است که زبان طنز و کاریکاتور سیاسی قدمتی چند هزار ساله دارد. در جهان

میراحمد رضا مشرف

پژوهشگر مسائل بین‌الملل

هر چقدر که عرصه سیاست خشک، رسمی و البته شاید

هنوز بسیار ضعیف‌تر و کوچک‌تر از آن است که به فکر پیوستن به ناتو باشد. کاریکاتور دوم هم کاملاً گویا است؛ رئیس‌جمهور اوکراین در حالی از تیر و ترکش‌های جنگ به سمت ناتو می‌دود که با توجه به نوار متحرک زیر پایش هیچ شانس برای رسیدن به انتهای مسیر را ندارد. در عین حال اقدام سایر اعضا در اتصال دینامیت به انتهای مسیر خودش گواهی بر این است آنها هم تمایلی به پیروزی وی در این میدان ندارند و در نهایت گزینه‌ای جز ناکامی پیش روی وی وجود نخواهد داشت.

عضویت اوکراین در ناتو

بود، در حالی که نه از اعلام دقیق شرایط خبری بود و نه از ارائه یک جدول زمانی مشخص برای عضویت. این برخورد آنقدر زلنسکی را به خشم آورد که عملکرد ناتو در رابطه با عضویت کشورش را «مضحک» و «مبهم» خواند. اگرچه اعضای سازمان برای جبران این تلخ‌کامی زلنسکی از تشکیل شورای ناتو و اوکراین خبر دادند اما کاملاً روشن بود که زلنسکی را باید بزرگ‌ترین ناکام این نشست تلقی کرد. در همین راستا بی‌بی‌سی با طعنه به زلنسکی می‌گوید که او حالا می‌تواند معنی ترانه راک انگلیسی را که می‌گوید «همیشه نمی‌توانید آنچه را می‌خواهید به دست آورید»، درک کند. اما جالب‌تر اینکه رئیس‌جمهور اوکراین حتی از بابت ناراحتی‌اش مورد شتمات بن والاس، وزیر دفاع انگلیس قرار می‌گیرد. بن والاس از اوکراینی‌ها و زلنسکی می‌خواهد که بیشتر قدر دان کمک‌ها و حمایت‌هایی که تاکنون دریافت کرده‌اند باشند. این شرایط سرخوردگی اوکراینی‌ها از ناتو دست‌مایه کاریکاتورهای زیادی می‌شود که در اینجا به دو مورد از آنها پرداخته‌ایم. در یک مورد همان طور که می‌بینید زلنسکی در مقابل کلمه انگلیسی ناتو ایستاده، در حالی که در میان حروف ناتو دو حرف که نماد پاسخ «نه» به اوکراین هستند، کاملاً برجسته شده‌اند. علاوه بر این جبهه بسیار ریز زلنسکی در برابر کلمه ناتو هم می‌تواند این تلقی را به ذهن آورد که اوکراین

بدون شک اگر بخواهیم به مهم‌ترین محور مذاکرات رهبران ناتو اشاره کنیم، بحث عضویت اوکراین در ناتو گزینه اصلی خواهد بود.

در حالی که زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین بسیار امیدوار بود که در این نشست درها به روی ورود کشورش به سازمان ناتو باز شود نتیجه‌ای جز خشم و ناراضی‌تیرش حاصل نشد. در واقع بیانیه پایانی نشست رهبران ناتو در مورد اوکراین تفاوت چندانی با بیانیه سال ۲۰۰۸ بخارست نداشت. در این بیانیه باز هم به عضویت اوکراین در صورت توافق متحدها و برآورده شدن شرایط اشاره شده

نابود شده‌اند. در چنین شرایطی که نیروی نظامی اوکراین در حال بلعیدن تسلیحات است طبیعی است که ناتو نسبت به توانایی‌اش برای تداوم کمک‌رسانی نظامی به اوکراین و به تبع آن در بقای اوکراین دچار تردید شود. این همان نکته است که دست‌مایه کاریکاتوری که می‌بینید شده است. اینکه برای همراهی در کنارش نایستاده و در حال فاصله گرفتن از وی است. این که چرا ناتو چنین کاری کرده را باید از شرایط دیوار پشت سر زلنسکی درک کرد؛ دیواری که در حال ترک برداشتن است و هر لحظه ممکن است بر سر رئیس‌جمهور اوکراین خراب شود. به نظر می‌رسد عقل ناتو حکم کرده که با وجود همه این کمک‌ها، از دیوار ترک‌خورده و فرودنشسته در زیر آن فاصله بگیرد.

کمک‌های نظامی ناتو به اوکراین

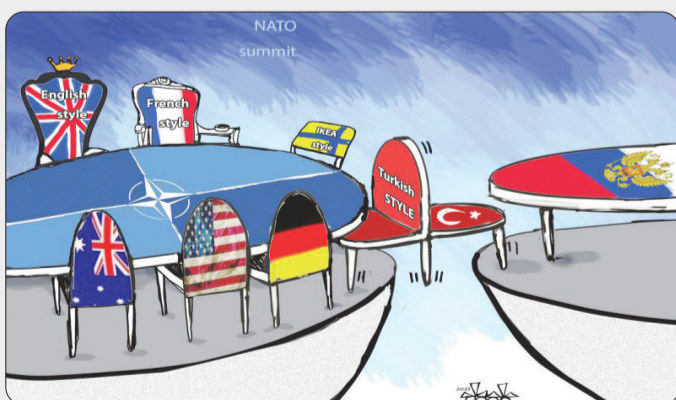
بیشتر از یک سال است که اوکراینی‌ها از غرب درخواست کمک دارند و البته هنوز هم از میزان کمک‌ها به خود راضی نیستند. اما به نظر می‌رسد که ناتو به لحاظ کمک نظامی هر چه در توان داشته برای اوکراینی‌ها انجام داده است. براساس آخرین آمارهای منتشرشده تاکنون بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار کمک نظامی در اختیار اوکراین قرار گرفته که بیش از دوسوم آن توسط اعضای ناتو تامین شده است. در اجلاس اخیر نیز وعده همه نوع تسلیحات نظامی، از تانک‌ها و نفربرهای زرهی گرفته تا موشک‌های دوربرد فرانسوی و هواپیماهای اف ۱۶ آمریکایی به اوکراینی‌ها داده شد. اما مشکل در جای دیگری است؛ در صد انهدام تسلیحات اوکراینی‌ها آنقدر بالاست که تنها در دو هفته اول ضدحمله این کشور به روسیه اعلام شد که ۲۰ درصد تسلیحات ارسالی به میدان جنگ

واکنش‌های تندی در سراسر جهان و حتی در میان متحدان مواجه می‌شود. در این راستا آلمان و اتریش خود را از این قضیه کاملاً کنار کشیده و آن را مغایر اصول خود اعلام می‌کنند. سازمان ملل هم نسبت به تبعات این بمب‌ها بر غیرنظامیان هشدار می‌دهد. اما زیر سوال رفتن اخلاقیات مورد ادعای آمریکا شاید از همه این موارد مهم‌تر بود. اگرچه جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی آمریکا در پاسخ به پرسشی در این زمینه تأکید می‌کند که معیارها و اعتبارات اخلاقی‌ما تغییری نکرده است اما این کاریکاتور به خوبی نشان می‌دهد که چگونه با صدور مجوز ارسال بمب‌های خوشه‌ای به اوکراین سند باورهای اخلاقی آمریکایی پاره‌پاره شده است.

آمریکا بمب‌های خوشه‌ای به اوکراین می‌دهد

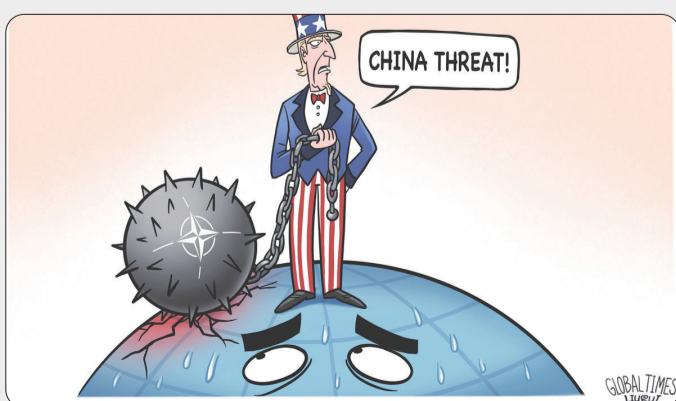
در حالی که ناتو از ارائه همه‌گونه کمک تسلیحاتی به اوکراین فروگذار نکرده و حتی با درخواست‌های بزرگی چون موشک‌های میان‌برد و هواپیماهای پیشرفته موافقت کرده است، اعلام اینکه دولت بایدن با در اختیار قرار دادن بمب‌های خوشه‌ای به اوکراین موافقت کرده است، غوغا و جنجال زیادی به پا کرد. دولت بایدن در توجیه اقدام خود مدعی شد که این «تصمیمی دشوار» بوده، اما او و کابینه‌اش در نهایت پس از مشورت با متحدان و کنگره این تصمیم را اتخاذ کرده است. رو به اتمام بودن ذخایر مهمات اوکراینی‌ها و نیاز آنها به تسلیحات خوشه‌ای در ضدحمله‌ها از جمله دلایلی است که بایدن برای این تصمیم برمی‌شمارد. اما این اقدام واشنگتن با

روسیه با همتای ترکش تماس می‌گیرد و نشان می‌دهد که هنوز از نقش میانجی‌گرانه آنکارا در حل این مشکل استقبال می‌کند. علاوه بر این چند روز دیگر ترک‌ها میزبان رهبر روسیه پوتین خواهند بود و معلوم نیست که در این ملاقات به چه توافقاتی با روسیه دست پیدا کرده و چقدر به روسیه برای زدن تحریم‌های غرب کمک کنند. این بازی دوگانه ترکیه در میز غرب و روسیه به خوبی در کاریکاتور مورد نظر ما نشان داده شده است. ترکیه بر یک صندلی دوسویه تکیه زده است؛ صندلی که از یک سو با میز ناتو در ارتباط است و در سوی دیگر به میز روس‌ها اتصال دارد البته این حالت نمی‌تواند نقش یک میانجی باشد چرا که دو سوی صندلی با یکدیگر ارتباطی ندارند و مانند این است که دو شخصیت مجزا بر هر طرف تکیه می‌زنند.

ترکیه و بازی دوگانه با ناتو و روسیه

این باور کاملاً درستی است که ترکیه را پیروز بزرگ نشست اخیر ناتو بدانیم. ترکیه در این نشست به بسیاری از خواسته‌های خود رسید. در بیانیه پایانی از ترکیه به واسطه اقداماتش در روند الحاق سوئد به ناتو سپاسگزاری شد و در عین حال ادبیات مورد نظر این کشور در مورد تروریسم به عنوان «تهدیدی در همه اشکال و مظاهر آن» پذیرفته شد و امتیازات خوبی از پذیرش عضویت سوئد در ناتو کسب کرد. علاوه بر این اردوغان به غربی‌ها ثابت کرد که ترکیه بخشی ضروری از نظام غرب است و همان رهبرانی را که از دیدن وی امتناع می‌کردند به برقراری تماس با خود مجبور کرد. اما در حالی که اردوغان سیگنال‌های مثبت متعددی برای غرب فرستاده است، هنوز هم به خوبی با کارت روسیه بازی می‌کند. در همین راستا وقتی تداوم توافقنامه صدور غلات اوکراین از دریای سیاه با مشکل مواجه می‌شود وزیر امور خارجه

اقیانوس هند و آرام ابراز نگرانی می‌شود. دبیرکل ناتو در دیدار با نخست‌وزیر ژاپن از ملاحظات ائتلاف غرب نسبت به چیزی که او نظامی‌گری سنگین چین عنوان می‌کند، خبر می‌دهد. در برابر این رویکرد ناتو چینی‌ها با صدور بیانیه‌ای ضمن عدم استقبال از مواضع و ادعاهای ناتو تأکید می‌کنند که بر خلاف دیدگاه‌های واشنگتن آسیا و اقیانوسیه از تقابل‌های گروهی و رویارویی نظامی استقبال نمی‌کنند. در هر حال این ادعاهای آمریکایی‌ها و پاسخ چینی‌ها دست‌مایه کاریکاتورست‌گلوبال تایمز شده تا نشان دهد چگونه آمریکا از چین‌هراسی برای ترساندن مردم دنیا استفاده می‌کند و البته این آمریکایی‌ها هستند که در نهایت با گرز ناتو باعث درهم‌شکستگی جهان خواهند شد.

آمریکا و چین‌هراسی

درست است که در اجلاس لیتوانی بحث اوکراین و روسیه عمده توجه سران ناتو را به خود جلب کرده بود، اما حتی در چنین شرایطی آمریکایی‌ها از رویکرد مداوم خود در هراساندن اعضای ناتو و جهان غرب از «چین» دست نکشیدند. بر همین اساس در بیانیه نهایی ناتو شاهد هستیم که نسبت به چالش کشیدن هنجارها، منافع و امنیت اعضای سازمان توسط چین هشدار داده می‌شود. در واقع این بیانیه مفهوم راهبردی سال گذشته در مورد تهدید یکن را به نوعی تکرار می‌کند. همچنین این بیانیه پایانی یکبار دیگر هشدارهای سال گذشته در مورد تعمیق شراکت راهبردی با روسیه تکرار کرده و از یکن می‌خواهد تا از هرگونه حمایت از جنگ روسیه علیه اوکراین خودداری کند. در کنار اینها نسبت به تلاش‌های چین و ایجاد حوزه نفوذ در